

САИДА
ЗУННУНОВА

ДИР
ИМ
УЙЛАРИ
ПОЭМА ВА ШЕЪРАЛАР

ҒАФУР ҒУЛОМ НОМИДАГИ
БАДИИЙ АДАБИЁТ НАШРИЕТИ
1967

Шоира Саида Зуннунованинг бу китобидан ўрин олган шеърларида мухаббат сирлари, ҳаётнинг севинч ва ташвишлари, табиат манзаралари тасвирланади. Шеърлар шоиранинг қалб торларидан майин қуйилади, лирик ҳолат бахш этади.

Китобдан шоиранинг «Руҳ билан суҳбат» дostonи ҳам ўрин олган.

Индекс 7-4-3

Баъзан табиатнинг сеҳри-ла оқиб
Олис-олисларга ташлайсан нигоҳ.
Ранглар жилваланар қалбингни ёқиб
Ранглар жилваланиб ёнади ногоҳ.

Гўзаллик сирини яширгансимон
Тоғлар парда тутиб ҳарир тумандан
Ажиб кўринади ҳаво, сув, осмон,
Ажиб кўринади ўша томонда.

Шунақа, чиройли кўринар йироқ,
Шошилма, азизим, бунча энтикма.
Аввал оёғингнинг остига бир боқ,
Бирон гулни янчиб ўтмадингмикан?..

ҚАЛАМ

Қогоғни мадҳ этсам, сен қиама таъна,
Биламан, қаддингни кўл йўндим, букдим.
Кера қошларингни аевсиз тўкдим,
Барибир тўзалсан, гузалсан яна.

Қаминдаги ишқини ўт, эзгуликни,
Таърифлай, тақрирлай бўласан адо.
Айт сенга азизим ким қиаман ато
Бунга эридоёнлик, оу гузалликни.

Сенки кар ҳам соқов бўлурди қоғоз,
Душмани имосиз англаган дўстим,
Сўлимни сабот-ла бойлаган дўстим,
Езлар, қорайиб, куйиб, сийиб ёзи!

*
.

Фикр чарчатади баъзида, аммо
Дам берсам, жуда тез угмаслашадн.
Тинчини бермасам у дўстлашадн
Пардасин кўтариб ҳар муаммонинг.
Офтоб жилосидан ипак қатимлаб,
Ойнинг билагига солиб арғимчоқ,
Койнотни зумда нур каби ҳаглаб,
Сирли висолига очадн кучоқ.
Кундузи у кувлар, тун кечалар мен.
Икков қушланшув шеърга сингамиз.
Шундай енгиб келдик гафлат, жимликни
Бундан бўғи ҳам шундай енгамиз.

Дарахтлар гуллабди мендан яширин, 3
Хатто сезлирмасдан тугибди гўра.
Яна пинҳон дилга гунчалар сири,
Япроқлар каттайиб, тортибди хира.
Наҳотки, оламга етгулик кўркин
Шунча хасислик-ла яширди баҳор?
Ёки қарадимми мен унга бефарқ,
Тавсиф қилмадимми такрор ва такрор.
Киттаи бефарқликка қилолмай тоқат,
Шунчалик уч олган экан табиат,
Ол қалбим бир дам ҳам шу лоқайдлик-ла
Инсондан муҳаббат сурама ҳеч вақт.

Сайр қилсангиз, бўлайин гулзор,
Тингласангиз, бир булбулизор.
Чанқасангиз, муздек бир чашма,
Бўстон бўлай, кезинг беозор.

Ёр йўлида мунтазир кўрсам,
Ойдин бўлиб бошлаб келайин.
Ғамингизни айттинг, олисга,
Олисларга ташлаб келайин.

Аммо, дўстга дўст бўлмасангиз,
Ёмон ният тугсангиз дилга.
Ўхшиларга йўлатмам сизни,
Чўғир бўлиб ётаман йўлга.

Арчазор ёнида бир туп оқ қайин,
Мармар танасини чулғабди олов.
Қуёш нурларига чайркан бетин
Каҳрабо япроқлар ёнади лов-лов.

Бошига кўтарган ерни ўпсам деб,
Орзиқиб елларга тутадн кўксин.
Зумрад ёшлигимни қайта топсам дер,
Оҳ, яна бўлсам дер, новдалар ҳусни.

Арчазор ёнида бир туп оқ қайини
Яшашни ўргатиб турар атайин.

Кўп осуда эди бу олам бир вақт,
Денгиз ҳам ястаниб ухлар эди жим.
На юлдуз бор эди ва на мунажжим,
Беозор табиат мудрарди карахт.

Шунда дардинг билан мен бўлдим пайдо,
Дардим сукунатни чилпарчин қилди.
Ишқдан офтоб ясаб осмонга илди,
Ўзим яратдим, ўзимман шайдо.

Ипак нурларига чирманиб шунда
Оламга ёйилдим сени ахтариб.
Кундуз тополмасдан югуриб, ҳориб,
Кўз бўлиб осмонга сочилдим тунда.

Сарсари изимдан увлади шамол
Тўлқин пайдо бўлди таалпинишимдан.
Олов нусха олди дил ёнишидан,
Ҳаёт яратардим изларкан висол.

Қарагин, ҳаммаси фақат сен учун,
Айт, яна неларни қиласан ҳавас.
Дилда ёниш бўлса, меҳр бўлса, бас,
Ҳамма, ҳаммасига стади кучим.

* * *

Бўйинга ортилган тошни қани, ким
Бир нафас бўлса ҳам чиқарар ёддан.
Аммо, ҳассасини ўйламас баъзан,
Ё эслаб қўяди бир фавқулодда.
Кўп вақт пайқамаймиз шу ҳасса бахти
Одамга ҳам донм бўлмас муяссар.
Кимнингдир дол қаддин у тетик тутди,
Унга ҳамроҳ бўлган олис йўл босар.

ДЕНГИЗ БУЙИДА

Даврлар, замонлар, асрлар балки
Унинг тўлқинида йиғлайди сўзсиз.
Унинг тўлқинида чайқалар изсиз
Гўзаллар, гўдаклар, қасрлар балки.

Тўлқинлар олисга судрар нигоҳим,
Гоҳи нола бўлиб, гоҳи куй бўлиб.
Гоҳи кулки бўлиб, гоҳи ўй бўлиб,
Тўлқинлар олисга судрар нигоҳим.

Қатраларга сингиб кетгандай мен ҳам
Соҳилда тураман ҳайкалдай қотиб.
Ҳиссим, хаёлимни бир дам йўқотиб
Қатраларга сингиб кетгандай мен ҳам.

Хушимга келтирар яна тўлқинлар
Оёғимга суркаб оппоқ бошини.
Оёғимга тўкиб ожиз ёшени
Хушимга келтирар яна тўлқинлар.

Йиллар, ҳатто сочдан рангни ўчирди,
Хуснга ташлади нурсиз бир соя.
Аммо, хаёлингга етмайин кучи.
Ўзимга бутунлай берди ниҳоят!

Лекин, сен чўчима, ўйларингни мен
Фақат ўн саккизда туриб эслайман.
Фақат ўн саккизда юриб излайман,
Ўн саккиз ёшдаги йўлларингни мен.

Чумоли уясин бузган болага
Қизим куйиб-пишиб қиларди ўғит:
— Улдирма, аяси йиғлайди ахир.
Аяси излайди, қўй, тегма, бор, кет!
Зар сочса бунчалик қувонмас эдим,
Бунчалик бўлмасдим бахтли, бадавлат.
Наҳотки, онани ўйлар гўдагим.
Наҳотки сололдим қалбига шафқат.

Билмайман, ҳар куни кекса бу дунё
Қанчалаб гўдакка очади бағир.
Лекин, биламанки, ҳеч қайси она
Эртадан бирон бахт қилмаса умид,
Фарзанд туғмас эди, бермасди умр.
Олам манглайдан ажинни ёзиб,
Бироқ туғилмоқда тинмасдан одам.
Хитойда, Америка, Вьетнамда ҳам
Бомбаларни янчиб, низони ёзиб
Одам туғилмоқда сира тинмасдан,
Умидсизлик нима, асло билмасдан
Туғилмоқда тилак, қудрат, курашлар.

*
* * *

Неча йиллардирки, яшадим сенсиз,
Не қилай, оламнинг бахтига одам
Яшаши керак.
Лекин, хотирангни, ҳатто бирон дам
Унутолмади хаёлу юрак.
Сени деб уйимга муҳаббат қўйдим,
Ақл, мадад берди руҳинг ҳурмати.
Сен асраган ҳамма нарсани суйдим,
Рўзгорим, ундаги тотувлигим ҳам
Энди менинг учун муқаддас эди.

*
* * *

(Қизимга)

Кўзларига сингиб кетар вужудим,
Кирмаган тиканнинг захрин тортаман.
Унга озор етса, ўлган бўлсам ҳам
Қасоскор, даҳшатли бўрон бўламан,
Дилларга гулгула, сурон бўламан,
Тинмайман, ҳаётга яна қайтаман.

* * *

Ердан нон ушоғин олганим кўриб
Нега истехзоли кулдинг, яхши қиз?
Диндор ўйладингми сен хаёл суриб,
Борди-ю, шу ушоқ дин бўлса агар
Сира иккиланмай чўкар эдим тиз.
Яна истардимки, дунё, элларга
Якка-ю ягона дин бўлса шу нон.
Куймасмиди, балки, далалар, қирлар,
Абад топармиди бахтини инсон.

ЙУЛЛАР

I

Йўллар, йўллар, обод, поёнсиз йўллар,
Йўллар, йўллар, олис, озорсиз йўллар.
Бу йўллардан гўё мени кифтида,
Меҳнати, меҳрининг ўти, тафтида
Кўтариб боради минг-минглаб қўллар.

Доим қулоғимда лом ҳам шағалнинг
Полвон бульдозернинг тинмас шовқини.
Кўзимда кимлардир ташна лаб билан,
Губор қўнган қошу, тиниқ қалб билан
Мириқиб шимирар тер томган сувни.

Хатто машина ҳам ҳарсиллаб қолиб
Энтикиб сув сўрар бу тоғларда гоҳ.
Терлаган яғриндек ялтиллаб тошлар,
Бу ерларда ўтган кураш, бардошлар
Сиридан қилгандек бўлади огоҳ.

Йўллар, йўллар... Достон сартларидек
Ҳар қадамда сизни ўқиса бўлур.
Тилакларни улаб тилаклар билан,
Юракларни улаб юраклар билан
Яна олисларга йўллар йўл олур.

II

Ён бағирда ўтлар қўзилар,
Чўпон ҳайдаб олидан кепти.
Мени тотли гўшт есин депти,
Хушбўй, тиниқ ўтларни излаб.

Яшикларни кўтариб атай
Асалчи ҳам чиқмиш шаҳардан.
Мени асл асал есин деб
Бунда тинмас эрта саҳардан.

Ташна бўлса зор бўлмасин деб
Булоқ кўзин очиб кетган ким?
Олтин қўллар, меҳрибон қўллар,
Сизга минг бор қиламан таъзим.

Йўл чарчатса ҳордиқ ёзсин деб
Чўққиларга сулбатгоҳ курган,
Эй, тинмаган, азиз одамлар,
Нима қилай, айтинг, буюринг.

Шеърим босмас қалбим ўтини,
Ахир у ҳам сизники, сиздан.
Нима қилай, айтинг, буюринг,
Ўргилайми мен нзингиздан.

Куйим, ўйим бари сизники,
Сизникиман токи жоним бор.
Нима қилсам, нима ёзсам ҳам
Олдингизда қарздорман, қарздор.

III

Тоғнинг кузи шунча кўҳликми,
Қалбим, кўзим ҳайратдан соқов.
Сакраб учиб ўтган какликми,
Дўланалар ёнарми лов-лов.

Ён бағирлар афсона-ку нахт,
Ирмоқлари сутми ё кўзгу.
Худди гулхан бунда ҳар дарахт,
Хазонлари учқуннинг ўзи.

Шунча рангни бағрида тутган
Қоялар-чи, виқорли, кибор.
Аммо қайда гўзалликки бор
Унга инсон оёғи етган.

IV

Қорлар тўёлмасдан тоғлар ҳуснига
Баҳор лола бўлиб очилар эмиш.
Баҳор лола бўлиб сочилар эмиш
Қорлар тўёлмасдан тоғлар ҳуснига.

Баҳорда йиғлармиш шалола бўлиб,
Гоҳи шовиллармиш бўлиб зўр дарё.
Ишқини шивирлармиш ирмоқ бўлиб ё
Гоҳ тўхтаб, гоҳида елиб-югуриб.

Баҳорда илдизлар бағрига сингиб
Тоғлар шарбатини сўр, деяр эмиш.
Бўйинг чўз, тоғларни кўр, деяр эмиш
Боғларда илдизлар бағрига сингиб.

V

Йўллар топиб ва топиб ҳамдам
Чўққиларда ёнғоқ унибди.
Шу забонсиз тошлар узра ҳам
Голиб ҳаёт мағрур турибди.

Қ И З И М Г А

Қизгинам, ишларинг, ташвишларинг кўп,
Менинг бахтим бўлган жанжал, сўроқлар.
Менинг бахтим бўлган эркаликларинг,
Менинг бахтим бўлган хушбўй дудоқлар.

Гард юқмаган уйни нима қилардим,
Дам-бадам йиғмасам ўйинчоқларинг.
Хотиржам уйқуни нима қилардим,
Ёпмасам устингни очган чоғларинг.

Баъзан полга тушган жажжи излардан
Бахтимга боққандай қиламан ҳузур.
Оппоғим, ўргилай меҳнатларингдан,
Оппоғим, ҳамиша соғ-саломат юр.

Дилга яқин, аммо кўздан узоқ ёр,
Бир елкан мисоли олис денгизда.
Мен эса йилларки қирғоқда тикка,
Гоҳи умидсизман, гоҳи умидвор.

Тўлқинлар кўзимдан қочгундек нотинч,
Пойи губорингни топмай қатида.
Шарпанг келтиролмай ўз қанотида
Шамол ҳуштагида йиғлайди ўкинч.

Асрлардан бери зордекман шундай
Дардинг билан бирга туғилгандекман,
Бир нафас кўрмасам бўғилгандекман,
Олисдан бўлса ҳам кўрингин кунда.

ТАЪЗИМ ҚИЛГИМ КЕЛАРДИ УНГА

Ғунчаларни уйғотган шамол
Нечун барғни юқилаб кетди.
Бирин суйиб, бирин ирғитди,
Табиатнинг ишидан мен лол.

Бирисини койиди юлиб,
Мўртлигига бергандай дашном.
Бирисидан парвона бўлиб
Қанотида ташиди шабнам.
Лоқайдликни билмагани-чун
Таъзим қилгим келарди унга.

Г уллер юзида ханда, бу боғдан ёр ўтдимн,
Одатни қилмай канда, яна бедор ўтдимн.

Еллар нечун сарсари, кетолмайдилар нари,
Кўнглимнинг моҳ-пайкари, кўзи хуммор ўтдимн,

Райҳонга рашк қилиб гул, бағри қон бўпти
буткул,
Яна райҳон ҳидлаб ул, бундан такрор ўтдимн.

Ҳар нарсада нур, виқор, ҳатто тупроқ бахтиёр,
Бир-бир босиб беозор, ул беозор ўтдимн.

Дилда такрорлаб отин, тилаб умру давлатин,
Соясн бўлиб тағин Саида зор ўтдимн.

ТУПРОҚ ДЕЙДИКИ...

Тупроқ кулгисидан яшарар олам,
Тупроқ йиғисидан қурийди ҳаёт
У йиғласа бўлмас бундан ортиқ ғам,
Унинг йиғисини кўрганмиз, ҳайҳот!
Ернинг йиғлашнини кўрмоқ бўлсангиз,
Қурбонлар қабрига яхшилаб боқинг.
Чора топ, деб сизга чўккундайини тиз,
Унутма инсон деб шивирлар сокин.
Тақдиридан маънос, дилхаста ўзи,
Кошкийди, кошкийди топса бир илож,
Бағрингизга бериб жигарингизини,
Ўрнига гуллардан тақиб олса тож.
У пинаҳон йиғлайди, ёқа этмай чок.
Кекса она каби дилда дарди.
Одамлар! Курашинг, бирлашинг, токи —
Шу азиз тупроқда қайғунинг ғарди
Қолмасин, бўлмасин, кўрмасин сира,
Вайроналар белин букмасин мутлақ.
Қуёшнинг чеҳраси тортмасин хира,

Гуллар тиниқ бұлсин, қор бұлсин оппоқ.
Тепкилаб, селкиллаб ўйин тушсанғиз.
Япроқ бўлиб қарсак чалган она ер:
Кўксим қадоқ бўлмас пошна изидан,
Фақат йиғлатманглар, йиғлатманглар дер.

УҒИРЛАНГАН ВАҚТ

Ҳисобига етолмай қоламан баъзан
Қанча ўғирланган умрим — вақтимнинг,
Қанча ёзилмаган шеърим — бахтимнинг
Ҳисобига етолмай қоламан баъзан.
Ҳиссиз, дабдабали, бекорчи нутқлар,
Жавдалини бузган автобус ҳатто,
Имиллаган, беғам, сотувчидан то —
Жирканч иғволарни тинглаган вақтлар,
Оҳ, вақтлар, ем бўлган шўрлик вақтлар,
Зиммангизда қанча қўшиқлар қолди.
Изҳор этилмаган дил — ишқлар қолди.
Айтилмаган қанча керакли гаплар,
Гоҳ битган, битмаган, гоҳ чала боблар,
Уқилмаган қанча китоблар қолди.
Тўқилмаган қанча атласу шоҳи,
Ишланмаган қанча сурат, станок,
Келажакнинг олис кетган нигоҳи,
Манзилига баъзан кечикиб борган юк,
Зиммангизда қолди изсиз вақтлар,

Оҳ, вақтлар, ем бўлган әсиз вақтлар.
Жазога тортамиз мол ўғрисини,
Бракка бошлаймиз бешафқат ҳужум.
Лекин, нимагадир гапнинг тўғриси,
Сизни ўғирлатиб, олдириб қўйиб,
Ҳатто пайқамайсиз, ё турамиз жим,
Оҳ, вақтлар, ем бўлган шўрлик вақтлар.

Йўқламаган ҳар кунинг йилча бўлурми ҳай-ҳай,
Шунчалик шафқат билмас дилча бўлурми ҳай-ҳай.

Хушсуратинг бир нафас тарк этмас хаёлимни,
Кўз шаҳло-ю, қош эса нилча бўлурми ҳай-ҳай.

Ҳар сўзда юз андиша қилғум донолигингдан
Кўнглингнинг нозиклиги қилча бўлурми ҳай-ҳай.

Гоҳи ханжар, гоҳ асалдек сўзларингдан доғдамен,
Жон олиб, жон бергувчи тилча бўлурми ҳай-ҳай.

Васлингнинг умидида дунёдан ўтиб боргум,
Қаноатда Саида филча бўлурми ҳай-ҳай.

КУЗ

Куз келди, ёноғи куйган япроқлар
Кекса кўзлар каби тортибди хира.
Аммо меваларга тўлибди шира,
Етилиб товланар ишкомлар, боғлар.
Табиат шунчалар одампарварки,
Лол қолиб боқаман баъзан ишига.
Биллур жиға тақиб кумуш қишига,
Ёз бўйи бузмайди гуллар таркини.
Баҳорда дам-бадам ёмғир ювади,
Япроқлар ҳуснини инсон кўрсин деб.
Ёзу куз қуёши булут қувади,
Мевалар шарбатга тўлиб турсин деб.
Куз келди, ёноғи куйган япроқлар
Кекса кўзлар каби тортибди хира.
Аммо меваларга тўлибди шира,
Етилиб товланар ишкомлар, боғлар.

«ЧУЛИ ИРОҚ»

Тарихни сўзлама менга эй одам,
Битта чалиб бергин «Чўли ироқ»ни.
Битта чалиб бергин, токи яна ҳам
Яхшироқ ажратай қорани, оқни.
Бу куй асрларнинг баридан тортиб,
Чўлларда толиққан ҳорғин карвондай
Минг хил тақдирларни устига ортиб
Қалбимдан жимирлаб ўтади қондай.
Тарихнинг энг олис қатламларида
Армонда ухлаган орзу, аламлар,
Дунё манглайига ажин туширган,
Дардни, қарилликни яратган гамлар,
Сахро чечагининг аянч кулгиси.
Ёмғирдан жон кирган тупроқнинг исси,
Ҳаммаси ўтади қалбимни ўйиб.
Туя бўйнидаги қўнғироқларнинг
Ташналик эслатган жарангги бўлиб,
Ҳаммаси ўтади қалбимни ўйиб.
Тарихни сўзлама менга, эй одам,

Битта чалиб бергин, «Чўли ироқ»ни
Битта чалиб бергин, токи яна ҳам
Яхшироқ ажаратай қорани, оқни.
Ҳаддидан ошганга уни чалиб бер,
Дўстлар дийдорини ғанимат билмай.
Саробга шошганга уни чалиб бер
Чалиб бер, чалиб бер, андиша қилмай.
Ўтмишни сўзлама, ўгит керакмас,
Шу куйни бир марта чалиб берсанг, бас.

ҚУШИҚ

Ҳалима Носировага

Ҳали бола эдим, ҳайрон бўлардим,
Бош чайқаб тинглашса баъзан катталар.
Лекин, неларгадир кўнглим тўларди,
Нелардир қалбимни ўтарди талаб.

Кеча йиғлатганим учун эзгилаб
Кучугимдан узр сўрардим сескин.
Қўйиб юборардим тиллақўнгизни,
Нима бўлганини билмасдим лекин.

Билмасдим, дилрабо ўша қўшиқдан
Тақдирим дилимга ўрнашганини.
Билмасдим, шеър бахти, захмати шунда
Куй билан кўнглимга туташганини
Билмасдим,

ИШОНЧ

Бировга ишониб баъзан панд ейман,
Лекин ташлолмайман шу одатимни.
Балки, шу ишончдир саодатимнинг
Умри, келажаги, боиси дейман.

Ахир ишонмаса биронта менга,
Санчгани афзалроқ қалбимга тикан.
Шу ишонч ошиён қурмаган жойда,
Айтинг-чи, чинакам шодлик бормикан?..

СУНГГИ ЙУЛ

Қадамлар, шарпасиз, оғир қадамлар,
Кўзлар пардасига қалққан аччиқ ёш,
Энг сўнгги сафарга кимни узатар,
Ҳамкасбми, қўшними ёки қариндош.
Гуллар ҳусни шунча совуқми асли,
Висол дамидаги кўрки қаерда?
Бугун табиатнинг қанақа фасли,
Ҳеч ким пайқамайди, кўзлари ерда.
Майлига, ранглар ҳам ўчсин бир нафас,
Майлига, офтоб ҳам беркинсин бир дам.
Майлига, бир зумга йўқолсин ҳавас,
Майлига, зил юкдай туюлсин қадам.
Ахир орамиздан кетмоқда одам.
Мотам сукутидан юрак қийноқда,
Юрак қийноқдаки, бермагундай тоб.
Аmmo мен истардим юрак шу топда
Ўз-ўзига шундай беролса ҳисоб:
Дардин эшитдингми тириклигида?
Бирон шодлик куни гул тутганмидинг?

Еки ўша кунни унутганмидинг?
Қадрига етдингми тириклигида?
Шу сўроққа тутса кўнглимиз бизни,
Балки, ўлим яна кетарди йироқ.
Одамлар! Қадрланг бир-бирингизни,
Гул ҳам, муҳаббат ҳам тирikka керак.

Яланғоч новдалар мудрайди карахт,
Қорними кутади тамшаниб кўкка.
Чайир панжаларин ёзиб ҳар дарахт
Бедор қариядек ухлайди тикка.
Дув тўкиб олтин ранг япроқларини
Кимхоб пояндоздек йўлларга тўшаб,
Нисор қилиб бутун жон-жаҳонини
Кучдан қолган мунис онага ўхшар.

Баъзан рўзгордаги бирон буюмни
Кўздек ардоқлаймиз чангдан ва намдан.
Шунча аясайдик агар одамни,
Шунча асрасайдик ўксиш ва ғамдан
Юзлар табассумдан аримасмиди...
Касод бўлармиди дори бозори.
Кўрмай докторларнинг меҳрин, озорин
Одамлар баъзан тез қаримасмиди.
Судлар эснаб-эснаб бекорчиликдан
Иш сўраб колхозга кетарди балки...
Ҳарқалай шунақароқ бўларди дейман.
Уйлардан эшитилса фақат куй, кулги.

Романлар, азизлар, ақл ўргатманг,
Ақл ўргатсангиз келади гашим.
Гарчи чорак аср умримдан шодман,
Лекция тинглашга етган бардошим.
Сиз фақат қалбимга гапиринг дейман,
Ишқ изҳор этгандай шивирлаб секим.
Гапиринг, тунлари бедор тинглайман.
Кўзимга кўз тикиб ўргатманг лекин.
Гапиринг, қўшиқдай сеҳрли, майин,
Токи сархуш бўлиб қолай ҳислардан.
Ҳар куйга солингу, панд берманг лекин,
Панд бермай етакланг қутлуғ излардан.
Романлар, азизлар, ақл ўргатманг,
Ақл ўргатсангиз келади гашим.

Шеър кайфи кун бўйи қилди бетоқат,
Дилим гижимланиб тунни кутардим.
Аёллар тақдири баъзида ғалат,
Бекалик қисмати не кундузларни
Қонунга чап бериб юлиб ўтади.
Пинҳоний кутамаи сокин, жим тунни,
Офтобни кутгандай интиқ, интизор.
Олис-олислардан ташлаб тўрини
Олис-олислардан тун қанот ёзар.
Кела қол, камтарин, камсухан дўстим,
Оппоқ қоғоз узра тўк сочларингни.
Кела қол, хаёлкаш, сирдош дастгоҳим,
Ёза қол, ёза қол қулочларингни.
Қалби ўт, ўзи гунг, содда ошиғим.
Кела қол, офтобдай ҳисларим тўкай.

Нотавон кўнглим нетарди мубталоси бўлмаса,
Не қилай бу мубталоликнинг давоси бўлмаса.

Йўлларида беқадр тупроқ бўлишга розиман, !
Босиб ўтарга унинг кибру ҳавоси бўлмаса.

Ўзгаларга ёр ҳамиша хуштакалуф, хушчиroy,
Не учун бу илтифотлар бир балоси бўлмаса.

Ўзгалар гул тутса мен наврўзни қошига қўяй,
Гарчи мен кўзга илинмас бир гадоси бўлмаса.

Тах-батах қон ғунча бағрида ҳусни ким кўрур,
Гулшан ичра зор булбулнинг навоси бўлмаса.

Шунча кенг олам Саида кўзларига тор бўлур,
Васлига ҳар дам умиду, муддаоси бўлмаса.

Баъзан ҳориб-толиб юмуш —ташвишдан
Ором истаб кўнглим тингиси келар.
Қушлар қанотига енгил илашиб
Жимжит соҳилларга кўнгиси келар.
На қўшиқ ёқади, на кулки, суҳбат,
Пашша ҳам учмаса, олсам дейман тин.
Қотиб ўтираман, босади гафлат,
Қўлларим ортиқча туюлар секин.
Уйим ҳам кўзимга шумшук, маъносиэ,
Даҳшатдан ўрнимдан тураман сапчиб.
О, меҳнат, ҳаёту шодлик дояси
Бадбахт этма ҳаргиз сен мендан қочиб.
Майли, чангалингда пийпаласанг ҳам,
Товоним қабартса тошларинг тилиб.
Ҳислар гирдобида чирпирак қилиб
Шеър ишқида дилим қиймаласанг ҳам
Майлига.

Хатто уйқусида хўрсинса қизим,
Дилим зирқирайди: ранжиган балки.
Димоғимни тутиб нафасига жим
Ғунча лабларидан излайман кулги.
Упиб-ўпиб уни қиламан ҳузур,
Педагогика ҳам қолар бир ёнда.
Ҳеч қандай ақлга бўйсунмас бир зўр
Қуёш парчалари кезади қонда.
Ишончимни юклаб меҳрим бўйнига,
Бахтиёр шўнғийман ҳислар қўйнига.

Дутор йиғлар эмиш ҳар пардасида
Елларга юз тутган чоғларин қўмсаб.
Баъзан севишганлар ўйиб танасин
Очган жароҳати — доғларин қўмсаб.
Бир вақт шохларини яшнатган барглар —
Шивирини торларни куйлатар эмиш.
Шундан у инсонни вафога чорлаб,
Соғинчга ўргатиб, ўйлатар эмиш.

Шохлар кўтаролмас ўзин ҳосилдан,
Тиргович бўлмаса синиб тушарди.
Айри елкасига опичиб знадай
Мевалар бехато стилиб пишди.
Мақтов-ла ўртада кўрилди баҳам,
Қачон экилгану, қачон гул очган,
Борбоннинг қўлидан қанча сув ичган,
Ташаккур айтилди ел, қўёшга ҳам.
Фақат ётар эди тиргович четда,
Яхшилиқни тилаб, миннатни билмай,
Нолимай, ўкинмай ва малол олмай
Фақат ётар эди тиргович четда.
О, агар меҳрдан пиёла ясаб
Шеърдан май тутмоқнинг бўлса иложи,
Тирговичлар учун ичинг деб қистаб.
Тирговичлар учун деб солар эдим жар.

*(БИР УЧРАШУВДА БОЛАЛАР МЕНГА
ПИОНЕР ГАЛСТУГИ ТАҚИБ ҚУИДИЛАР)*

Қаёқларда эдинг, қайларда эдинг,
Бағрим, болалигим, олов кўзлигим.
Хаёллар етолмас жойлардан сени
Ўзим хаёл бўлиб кунда изладим.

Галстугим менинг, оҳ, галстугим,
Қаёқларда эдинг, лола юзлигим.
Қаёқларда эдинг, ахир мен сени
Жуда ҳам соғиндим, жуда изладим.

Излаганимдандир бугун топганим,
Излаганимдандир юзларинг гулгун.
Уйларим, куйларим, вужудим билан
Излаганимданми. учрашдик бугун.
Бўйларинг бўйимдан баланд келгундек
Кўзларингда теран фикр ёлқини.
(Одамлар! Мен яна шоҳиди бўлдим
Тичиқ келажагин буюк халқимнинг.)

Бўйингдан ўргилай, кел, елкам тутай,
Токи шу бўйлариңг чўкмасин асло.
Токи галстугим, олов юзлигим,
Кўксингда ҳамиша кулсин мусаффо.

Ҳар нарсанинг боши ва охири бор,
Каштами, умрми ва ёки ижод.
Ҳаётга келишдаги кайф қаёқда-ю,
Ишонмайман,
Кетаётиб десалар: Мен шод.
Яна кандоқ ҳаёт, бир нафасни
Бир нафас ташлашга кўз қиймас сира.
Балки шунданмикан, баъзан сатрлар
Қалбга ўт соломмай тортгани хира.
Асаб ҳам қарийди, завқ ҳам, туйғу ҳам,
Шеър ҳам қарирми ё шоир қалбида?
Баъзан қаймоқ боғлаб, ширага тўлиб,
Бир чўкқининг боши ё охири бўлиб
Шеър ҳам қарирмикан шоир қалбида?
Қариш ҳам ҳар кимга қилмайди насиб,
Бу бахтдан агарда бўлсам бахтиёр,
Бўйимдан баландроқ бўйни ахтариб
Орзиқиб орқамга қарардим такрор.
Орқага ўтсаму ва бўйларини

Бир кичик кўз бўлиб томоша қилсам.
Менга кифояйди бир вақт шеърларим
Шу улуғ даргоҳга, шеър даргоҳига
Кимнидир етаклаб кирганин билсам.
Бешогирд одамдай ўрним бўш бўлса,
Мендан яасалар мустаҳкам девор,
Кулашимни азоб билан кутардим.
Кўн бебахт бўлардим қоя бўлсаму,
Лекин, бўлолмасам бирон пойдевор.

Ойна ҳам йилларни кўришмай юриб
Дуч келган тенгдошинг каби айтмаскан.
Бир вақт юрагимни севгига маскан
Этган қора сочга қўнмиш булдуриқ.

Ёшлик ёди билан бахтиёр эдим,
Уни ҳам, бешафқат, кетдинг-ку олиб.
Ойна қаршисида хаёлга толиб
Одмироқ кўйлакни танлайман энди.
Нега ҳам кўриндинг,
Учрадинг нега?

Кимсасиз бу қирда қайдан бу қабр,
Нечун одамлардан олисда, танҳо.
Унсиз бу чиройни қилманг деб қадр,
Табиат ҳуснига қасддан ётар ё?

Бошига бир туп тол ташламиш соя,
Билмайман, ким эккан, ардоқлаган ким?
Барглар шивирда мунча мунг, нола,
Нечун булоқлар ҳам куйламайдн, жим.

Нечун кўзларимни яшнатмас гуллар,
Қалбимни эзадн оғир алам, юк.
Шабада ҳам мунча хунук увиллар,
Чечакда дил тортар бир истара йўқ.

Барига шу кичик бир қабр сабаб,
Офтобнинг бу жойга сочган шодлигин.
Шу қабр ўзига олгандек қамаб
Барига шу кичик бир қабр сабаб.

*
* * *

Жийда гулларидадан ҳаво муаттар,
Табиат кучига ўқийман таҳсин.
Сочим, димоғимга яширгим келар
Шу жажжи гулларнинг тенги йўқ исин.

Шохин синдиришдан тиёлмам ўзни,
Истамасам ҳамки қилмоқни увол.
Баъзан яхши нарса яхшилигидан
Ўз умрига ўзи бўларкан завол.

Уйқуга бош қўйди офтоб оҳиста,
Кечки шабадада тўлғонди гулзор.
Ранг, нусха кўчириб, излаб найваста,
Капалакнинг шунда тунагисн бор.

Атиргул юзида кулдиргич порлаб
Бирам яшнатибди жамолин, ҳуснин.
Ғунча бир кулгига энди очган лаб,
Райҳон кокиллари уфурар исин.

Юзидан қон томган гултожихўроз,
Илғи тўқ элнинг қариссимон.
Қаддини кўз-кўзлар гулхайри танноз,
Хиналар уятчан париларсимон.

Тож кийган гулсафсар хаёлчан, кибор,
Шойигулнинг бағри ёнади лов-лов.
Ер бағирлаб ётар бир гулибеор,
Дўстларга қарашга кўнгли бермай дов.

РУҲ БИЛАН СУҲБАТ

(Поэма)

Одамлар тарқаган аллақачонлар,
Тўйхонага ҳам ҳукмин ўтказганди тун.
Учоқда кул босган чўғлар милтилар,
Самовардан ҳамон ўрмалар тутун.
Машшоқлар ўтирган сўри ҳам бўм-бўш,
Тупроқда энг сўнгги раққоса изи.
Биров каравотда ухлайди пиш-пиш,
Биров муздек сувга чайди юзин.
Фақат уйқу келмас она кўзига,
Шодлигу хотира қалбини қамраб,
Беҳуш эргаштириб уни изидан
Ўтказмай, ётқизмай юрарди судраб.
Қарашмоқчи бўлар гоҳ сингисига,
Гоҳ туриб қолади хаёлчан, сокин,
Гоҳи келган каби ҳуши, эсига,
Энтикиб атрофга қарайди секин.
Йингиб олилмаган ўртадан стол,
Ноз-неъмат беҳисоб: сомса, кабоб, **нон.**
Келин-куёв олди урмагандай қўл,

Қадаҳлар ҳам ярим турар ёнма-ён.
— Ҳеч нарса емабди, оч ётдимикан,
Уялган бечора, оҳ, бу келинлик...
Она юрагига ботди-ю, тикан,
Танига бир нарса югурди илиқ,
Шукур, ўзи тетик, яна пазанда
Суйганин оғзига тутади ҳали.
Келин ҳам ўғлидек унга арзанда,
Бир азиз меҳмондек кутади ҳали.
Қўшалоқ каптардек аҳил ва иноқ
Шу уйга файз бериб яшасалар, бас.
Шу орзу, овунчада умри ўтди тоқ,
Таянч, далда бўлди шу эзгу ҳавас.
Набиралар қуритса кошки тинкасин,
Қувноқ шовқинларни ҳовливи тутса.
Бағрига босиб, гоҳ тутиб елкасин,
Қолган умри кошки шунақа ўтса.
Ширин хаёлларга тўлган кўзлари,
Сўлиган гулларга тушди-ю, тинди.
Олиб келишганди бир тўда қизлар,
Гулдонга сув қўймай солибди кимдир.
Авайлаб, оҳиста сув пурқиди она,
Силади тирилган майин япроғин.
Ранглар жилоланиб, товланиб яна
Нечун янгилади онанинг доғин.
Гулдаста қўлида маъюс ва сокин,
Аста кириб келди жимжит уйига.
Тўрдаги суратнинг ёнига секин —

Қўйди-ю, шўнғиди яна ўйига.
 — Сарупо киймадинг қайната бўлиб,
 Ҳеч йўқса гуллардан бўлгин баҳраманд,
 Одам келди бугун ҳовлинга тўлиб,
 Фарзандинг ёнига қўшилди фарзанд..
 Шодлик, ўкинчданми кўз ёшлар оқди,
 Она қалби сўзсиз чекарди фиғон.
 Хира кўзлар билан яна суратга боқди,
 У ҳамон ўшандай, сукутда ҳамон.
 — Суратда ҳали ҳам ўша-ўшасан,
 Ҳамон кўзларингда ёшлик, кулки, нур.
 Ҳали ҳам ўшандай чиройли, ёшсан,
 Ҳали ҳам ўшандай забардаст, мағрур.
 Боқининг ҳали ҳам ўшандай илиқ,
 Дилингда нелар бор айтмайсан фақат.
 Қатра кўз ёшимга туролмасдинг тек,
 Нега индамайсан, оҳ, сурат, сурат!
 Бир нафас тилга кир, майли, бир секунд.
 Дарё бўлиб оққан ёшларим ҳаққи.
 Куйингда минг тошга урилса ҳамки,
 Минг тошдан қаттиқроқ бошларим ҳаққи.
 Бир нафас тилга кир, майли, бир секунд,
 Ҳаётни яратган табиат наҳот
 Бир дамни аяса, номардлик қилса.
 Тан олмайман унда ой, қуёшини,
 Нималар деяпман, билмайман, ҳайҳот!
 Сени излайвериб қолдан тойдим мен,
 Сени излайвериб қариб қолдим мен.

Поездлардан ўтиб, еллардан ўздим,
Аммо висолингга етолмадим мен.
Хаёлим излашдан, кўнглим бўзлашдан,
Сени ахтаришдан сира толмадим.
Дарёларни кечиб, тоғлардан ошдим,
Куйган буғдойзорлар, боғлар қолмади.
Охири ок қайини остида танҳо —
Турган қабр узра аста чўкдим тиз.
Бу сен бўлмасанг ҳам тақдиринг бир, о,
Балки бу ёшгина йигитдир, эсиз!
Муздек тупроғингни минг марта қучдим,
Муздек яноғингни ўпдим неча бор.
Дарё бўлиб оқдим, қуш бўлиб учдим,
Ҳузурингга чопдим такрор ва такрор.
Қишда курагани бордим қорларни.
Ёзда сув сепгани ошиқдим ҳар вақт.
Баҳор офтобига чирмашиб доим,
Гоҳи гул ўтқаздим, гоҳида дарахт.
Бир нафас қўймадим мен сени ёлғиз,
Бир дам танҳоликка ташлаганим йўқ.
Сенсиз йиғламадим, кулмадим сенсиз.
Сенсиз кўнглимни ҳам хушлаганим йўқ.
Сени йиқитган ўқ меннинг танамда
Бутун жароҳати билан турибди шундоқ,
Жонингга жонимни улаб минг ўлдим.
Азизим, оқарган сочларимга боқ.
Гапир, гапирсанг-чи, бир сўз лоқал,
Ўзимни куйдирган ёшларим ҳаққи,

Кўйингда минг тошга урилса ҳамки
Тошлардан қаттиқроқ бошларим ҳаққи,
Гапир, гапирсанг-чи, бир сўз лоақал...
Сийрак киприклар жипслашди бир дам,
Энтикиб, хўрсиниб кўз ёшин ютди.
Унсиз тилга кирди сураат ҳам бирдан,
Она қулоқ бўлиб ўзин унутди.

СУРАТ

Йиғлама, азизим, йиғлама фақат,
Кўз ёшингни кўрсам дилим куяди.
Йиғласанг ҳали ҳам қилмасман тоқат,
Ўтмас шичоқ билан кимдир сўяди.
Тўлғанаман, аммо ета олмайман,
Кўз ёшингни эркама арта олмайман,
Йиғлама, азизим, йиғлама фақат,
Кўз ёшингга сира қилмасман тоқат.
Табиатдан сира-сира нолима,
Унинг ўзи кутар инсондан эҳсон,
Яхшироқ назар сол кўнгли, ҳолига.
Минг хил ташвиши бор бошида, билсанг,
Осмонида қанча йўлдош учяпти,
Баъзиси кўтариб дўзахдек даҳшат.
Сувлари остида атом кўчяпти,
Унинг юрагида армони қат-қат,
Сен ундан нолима, йиғлама фақат.

О Н А

Қўй, буни эслатма, эслатма сира,
Уғлимнинг бахтидан юрай хотиржам.
Кўнглим ойнасини айлама хира,
Бироқ тинч эмасман, нотинчман, ажаб...
Сен бошқа дамларни эслат, азизим,
Бирга юрганимиз хушвақт онларни,
Эсингдами баҳор, боғимиз бизнинг,
Тўйимизга келган қадрдонлар-чи?
Шунча йил ўтибди нафасдай, сувдай.

С У Р А Т

Бир зарб-ла ёзилган дostonдай ширин.

О Н А

Йигит эдинг ўшанда худди суқсурдай.

С У Р А Т

Сен ҳам гўзал эдинг мисоли Ширин,
Кўнглимни яшнатган бир чечак эдинг.

О Н А

На уйқуга тўйган ва на кулқуга,
Кўрса кўз куйгундек келинчак эдим.

Бировнинг қайғуси йиғлатар эди,
Агар қўшиқ айтса бирга куйлардим.
Ҳаётга баъзида ўлмаслик учун
Келгандай бўлардим, шундай ўйлардим.
Бахтимнинг поёни, чеки йўқ эди,
Бу шайдо юрагим ҳар нарсадан лол.
Ишқингдан шунчалар кўнглим тўқ эди.
Ундан айрилишни килмабман ҳаёл...
Эсимда, куз эди, мева гарқ пишган,
Боғлар олтин либос кийган ажиб пайт.
Лекин халқ бошига мусибат тушган.
Мен ҳам вокзалдан зил-замбил бўлиб,
Уйингга, онангнинг бағрига қайтдим.
Мунчоқ кўзларини пилдиратиб шўх,
Уғлинг ётар эди беланчагида.
Эсласам юрагим эзилади, уҳ,
Хаммаси кўзимда, ҳа, кечагидек.
Уйлар ҳувиллади, кўнглимиз вайрон,
Қайнана-келин жим, сукутда қолдик.
Тўрт ўғил ўстирган онанг ҳам ҳайрон.
Соатлаб бечора ўтирарди тек.
Аканг кетган эди, уканг ҳам кетди.
Беҳасса букридек қолди эгилиб.
Бу кунни кўргунча минг рози эдим,
Кимдир баданимга туз сепса тилиб,
Майюс кўзларига ҳар боққанымда,
Қалбимни қиймалар эди ҳижровинг.
Туғиб туғмагандек фироқда, ғамда.

Ҳа, буни билардим, қисматдан ўзга
 Кимни ҳам бўғардим ўша дамларда.
 Фашист олис эди қўлу кўзимдан,
 Ғажиб ташлай десам бу аламларга,
 Туғиб, қотил боққан оналарни гоҳ,
 Хаёлан тик қўйиб қилар эдим суд.
 Шунда онанг тушиб ёдимга ногоҳ
 Дунёда ўзимни сезардим масъуд
 Уйга сизмай қолдим, бир ўқ ясасам,
 Битта қўлқоп тиксам, ҳарна-ку дедим.
 Ҳамма шундай дерди энди эсласам,
 Мен ҳам ўшаларнинг биттаси эдим.
 Оҳ, бизнинг одамлар, дилкаш одамлар,
 Ҳеч қачон танҳолик сездирмадилар.
 Жигар бўлишди-ю, энг оғир дамлар,
 Бағридан бир нафас бездирмадилар.
 Кулким, йиғимни ҳам бирга бўлишди.
 Улар кўмагида жойландим ишга.
 Улар кўмагида ақлим тўлишди,
 Олисдан ўт очдим ёвга, урушга,
 Кўпчилик аёллар эдик заводда,
 Бирам аёлларки, қошлари қундуз.
 Меҳнатдан ўзгани билишмас, содда.
 Тунни тун дейишмас, кундузни кундуз.
 Биттаси йиғласа, бари эгар бош,
 Бирининг шодлиги барчага татир.

Ишқ тўла қалбларда ғазаб ва оташ,
Бир жон қилиб қўйган уларни тақдир.
Уғлинг ўсар эди «да-дада, да-дада», деб.
Талпиниб қолганда суратингга гоҳ
Мен эса ўкинчдан ич-этимни еб,
Хўрсиниб кўксимга босардим, эвоҳ!
Энтикиб ўпардим сочи, юзидан,
Бағрин тўлатмоқчи қилардим хаёл.
Барибир қоларди гўдак кўзида
Бир кўнгли яримлик, бир мунгли савол.
Йўқ, сен билмайсан, бу мурғак, ожиз —
Дилга жавоб излаб бўлмагансан лол.
Жигарим оташга тегарди жиз-жиз,
Сочларим оқарган шунда эҳтимол.

СУРАТ

Бу кўзлар ҳасратин, оҳ, мендан сўра,
Суягимдан ҳамон чиқиб кетар дуд.
Жазавага тушиб руҳим югурар,
Қотган тилларим ҳам қилолмас сукут.
Етимлик нима гап, шу мурғак жонлар —
Кўксига беаёв отишган-ку ўқ.
(Жонингдан айланай, оҳ, болажонлар,
Унутиб бўларми у кунларни? Йўқ!)
Ўзига ниқталган тўппончани ҳам
Ўйинчоқ деб билган митти қўлчалар —
Шалпайиб тушганда қандайин алам,

Айт-чи, бу аламлар қандай ўлчанар.
Мурда кўкрагини бепарво сўриб.
Инграган гўдакни кўрганмисан ҳеч?!

О НА

Бас, бўлди, раҳм қил ҳолимни кўриб,
Ҳатто тинглашга ҳам етмайди кучим.

СУРАТ

Узинг гап бошладинг, энди қулоқ сол,
Ҳали туғилмаган набираниг учун
У кунни унутма, доим эсга ол.
Қалбингда ҳамма вақт сақлагина ўчин.
Ҳаққонг йўк бепарво бўлишга бир дам
Ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ. Тингла, қулоқ
бер.
Овоз келяптими олисдан, ердан?

О НА

Сезяпман, наҳотки, тилга кирди ер?!

СУРАТ

Бу бизмиз, азизим, қўл ушлашиб бот
Қирмашиб ётибмиз она тупроққа.

ОНА

Вой-бу, шунча кўпмисиз наҳот,
Шовқин эшитяпман, яқин-йироқдан.

СУРАТ

Тириклардан кўра балки кўпроқмиз,
Тириклардан кўра ҳам иноқроқмиз.
Халқининг бахти деб, сургунда юриб,
Буюк резолюцияни тайёрлаб кунда,
Эринини изидан қувғинда юриб —
Ҳормаган ажойиб аёллар шунда.
Ленин шаҳарининг чўкмаслигини чун
Кўксини қалқон қилган йигит, чоллар ҳам.
Ҳиссиз ваҳшийларнинг ўқига учиб
Бевақт хавон бўлган нав-ниҳоллар ҳам,
Партизан яширган она-ю ўғил
Ҳатто ўзимизнинг мард Остонабул,
Фашистни титратган Раҳимовгача,
Тўйчи Эрийгитов, Ҳакимовгача —
Ҳаммамиз шу ерда, ўқ томир бўлиб
Ерни елкамизда тутиб ётибмиз.
Тўлғаниб, газабга, ташвишга тўлиб
Вьетнам устида бомба, ўқларининг
Тезроқ тинишини кутиб ётибмиз.
Дўстлар қабримизга қўяётганда,
Тинч ётинг, дейишган бошларин эгиб,

Ерда шунча оғир гавро бўлаётганда
Бажармоқ мумкинми, улар ўгитин.
Жуда ҳам нотинчмиз, жуда нотинчмиз,
Қандай ором олай ер кўрпасида,
Суп, осмон. авлодим турса дучма-дуч
Ҳаёту ўлимнинг қоқ ўртасида.
Ўрмонни ёқмоқ-чун кифоя гугурт,
Атомни ушлаган ваҳший кўллар бор.

О Н А

Барибир у кўллар жуда-жуда мўрт,
Уни жиловлашга қодир диллар бор.

С У Р А Т

Итни қопмайди, деб бўлмас, азизим,
Тушларингга кириб, сергак бўл, дейман.
Одамлар! Доғ суртманг ақл юзига,
Дунёнинг умрига тиргак бўлинглар.
Қачон уруш оти ўчса оламдан
Она тупроқ ичра узатиб оёқ,
Хотиржам бўларкан авлод, боламдан,
Хаёл — хотирангдан кетаман йироқ.

О Н А

Хатто ит урушса зирқирар қалбим,
Одам одам пайин қирқмоқ бўлса-чи?

Сўзсиз қичқираман: нега туғилдим,
Қулоқларим батанг бўлиб қолса-чи!
Ўртада бўлсин деб қадр ҳам изват
Айрилиқ ва ўлим яралганми ё?
Шунда ҳам тантилик қилиб табиат,
Буюк бир ақлни берган-ку, аммо.
Шу ақл тантана қилар, азизим,
Тантана қилади шафқат ва виждон.
Кунни кечагина Тошкентимизда
Тилу дил топишди Ҳинду Покистон.

СУРАТ

Бизларни кўрсанглар, жон кириб кетди.

ОНА

Тошкентнинг мусаффо, эркин ҳавоси,
Евуз ниятларни чил-парчини этди.
Икки халқ эришди муддаосига,
Азиз пойтахтимга тикилди қушлар,
Кўплари хурсанду, кўпи аламда.
Дунё эфирида Тошкент сўзлади,
Фурур эркалади дилу танамни.
Тинч ухла, бўлмагин сира безовта,
Сизлар бош қўйган бу қутлуғ тупроқни
Хўрласак ва ёки берсак бировга
Бўлганимиз яхши ўзимиз ҳам хоқ.

Уликлар кучоқлаб ётса-ю, маҳкам,
Нахотки, тириклар туради лоқайд?
Унақа тириклик нимага малҳам,
Унақа тириклик кимга керак, айт!
Оналар номидан сўзлаяпман мен,
Аёл қудратига ким келтирар шак.
Дунёни сўраган подшоҳлар ҳам
Бирининг гўдаси, бирига ошиқ
Йигирманчи асрнинг ғолиб туғида
Қалбимиз қони бор, буюкани бор.
Ошми кафтга олган фан ютуғида
Бил сиздан бошининг тирикани бор,
Ҳаст ярағмоққа яраганмиз биз,
Яратиб топташдан мушкул хамнива.
Шундан билса бўлур қудратимизни
Масъулмиз оламнинг ҳамма ичига.
Фарзанд нафасидек ширин нарзани
Яралгандан бери билмайди олам.
Мана, димоғимда ҳамон нафаси,
Ҳатто куёв булиб қолса ҳам болам.

СУРАТ

Қайнана бўлдим де?

ОНА

Шундоқ, дадаси.

Келинимни кўрсанг килгундай кўз-кўз.

СУРАТ

Сочлари узунми? Қанақа эси?

ОНА

Ҳаммаси жойида, кам сухан, кам сўз,

СУРАТ

Ўғлим-чи. Қадрингга етадими у?

ОНА

Албатта. Бўй-басти қуйгандай ўзинг.

СУРАТ

Қара, тонг 'отяпти, бермадим уйқу,
Чарчадинг чамамда, қизарган кўзинг.

ОНА

Сира ундай дема, тирик бўлсанг хам,
Барибир шу кеча ухлолмас эдик.

СУРАТ

Ёруғ тушиб қолди, ҳовлига қара,
Ҳали ҳам кеч эмас, мизғиб ол жиндак.

Мусича ку-кулаб, булбул сайради,
Ойнадан нур тушди она юзига.
Нурга ўралгандай яшнаб, ярқираб,
Келини жилмайиб турар кўзида.
Ойи, деб илк марта чақирар уни,
Чойга таклиф қилар эъзозлаб балки,
Лекин, она қалбин, шу бедор тунни,
Шу кунги суҳбатни у билармикан?..

1963 — 66 йиллар.

МУНДАРИЖА

«Баъзан табиатнинг сеҳри-ла оқиб»	3
Қалам	4
«Фикр чарчатади баъзида, аммо»	5
«Дарахтлар гуллабди майдан яширин»	6
«Сайр қилсангиз бўлайин гулзор»	7
«Арчазор ёнида бир тўп оқ қайин»	8
«Кўп осуда эди бу олам бир вақт»	9
«Бўйинга ортмаган тошин»	11
Денгиз бўйида	12
«Йиллар, хатто сочдан рашги ўчирди»	13
«Чумоли уясин бузган болага»	14
«Билмайман, ҳар куни кекса бу дунё»	15
«Неча йиллардирки яшадим сенсиз»	16
«Кўзларига сингиб кетар вужудим»	17
«Ердан нон ушоғин олганим кўриб»	18
Йўллар	19
Қизимга	23
«Дидага яқин, аммо кўздан узок ёр»	24
Таъзим қилгим келарди унга	25

«Гуллар юзида ханда»	26
Тупроқ дейдики	27
Ўғирланган вақт	29
«Йўқламаган ҳар кунинг»	31
Куз	32
«Чўли Ироқ»	33
Қушиқ	35
Ишонч	36
Сўнги йўл	37
«Яланғоч новдалар мудрайди карахт»	39
«Баъзан рўзгордаги бирон буюмни»	40
«Романлар, азизлар»	41
«Шеър кайфи кун бўйи қилди бетоқат»	42
«Нотавон кўнглим нетарди»	43
«Баъзан ҳориб-толиб юмуш ташвишдан»	44
«Ҳатто уйқусида хўрсинса қизим»	45
«Дутор йиғлар эмиш»	46
«Шохлар кўтаролмас ўзин ҳосилдан»	47
«Қаёқларда эдинг»	48
«Ҳар нарсанинг боши ва охири бор»	50
«Ойна ҳам йилларни»	52
«Кимсасиз бу қирда»	53
«Жийда гулларида ҳаво муаттар»	54
«Уйқуга бош қўйди офтоб оҳиста»	55
Руҳ билан суҳбат (Поэма)	56

Ўз2

З—87

Зуннунова Саида

Бир йил ўйлари. Шеърлар ва поэма. Т. Батур
Ғулом номидаги бадий адабиёт нашриёти, 1967.

76 бет. Тиражи 10000.

Зуннунова С. Раздумья одного года. Стихи и
поэма.

Ўз2

На узбекском языке

САИДА ЗУННУНОВА

РАЗДУМЬЯ ОДНОГО ГОДА

Стихи и поэма

Редактор *Тўлкин*

Рассом *Б. Жуков*

Расмлар редактори *Э. Валиев*

Техн. редактор *А. Назиров*

Корректор *М. Абдушукурова*

Босмахонага берилди 30/VI-66 й. Босишга рухсат этилди 6/II-67 й. Формати 60×90^{1/32}. Бесма л. 2,375. Шартли б. л. 2,375. Нашр. л. 1,64. Тиражи 10 000. Р 07062. Ғафур Ғулом номидаги баъдий адабиёт нашриёти. Тошкент. Наволи кўчаси, 30. Шартнома 131—66.

Ўзбекистан ССР Министрлар Совети Матбуот Давлат комитетининг 3- босмахонасида тайёрланган матрицалдан 2- қоғозга 7- босмахонасида босилди. Тошкент. Хоразм кўчаси, 9, 1967.
Заказ № 1640. Баҳоси 20 т.